

רע"פ 1322/20 - יוסף נווה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 1322/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: יוסף נווה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 5.1.2020 ב-ת"פ 14975-09-19 שניתנה על ידי סגן הנשיאה י' שפסר והשופטים מ' ברק-נבו ו-ח' טרסי

בשם המבקש: עו"ד מוטי אדטו

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (סגן הנשיאה י' שפסר והשופטים מ' ברק נבו ו-ח' טרסי) בע"פ 14975-09-19 מיום 5.1.2020, שבגדרו נדחה ערעור המבקש על גזר דינו של בית המשפט השלום בכפר סבא (השופטת מ' גרינברג) בת"פ 51797-08-16 מיום 4.7.2019.

2. על פי המתואר בכתב האישום, המבקש ניהל את חברת "אלון מהנדסים וקבלנים בע"מ" (להלן: החברה), ושימשה מנהל עבודה ומדריך לעבודה בגובה.

ביום 5.1.2012 סמוך לשעה 12:00 הגיעו המבקש ושלושה מעובדי החברה, בהם ג'אסר דויכאת ז"ל (להלן: הפועלים-המנוח), למחסן במושב בצרה, לשם פירוק גג המכוסה ב"לוחות אסבסט-צמנט גליים" (להלן: הלוחות)

והחלפתו בגג אחר.

המבקש, אשר שימש מנהל העבודה ופיקח עליה, הורה למנוח לעמוד על הגג, שגובהו כ-6 מטרים, להסיר את הלוחות ולהורידם לקרקע באמצעות חבל.

בשעה 13:30 לערך, במהלך העבודה, דרך המנוח על גבי אחד מהלוחות, הלוח נשבר, והמנוח נפל לתוך מבנה המחסן ומצא את מותו.

המבקש הואשם בכך שגרם ברשלנותו למות המנוח, משלא פעל למילוי כללי הבטיחות הנדרשים לפי דין בעבודה מסוג זה, לרבות שימוש "בלוחות דריכה מתאימים" וברתמות בטיחות; לאמסר לפועלים תמצית בכתב של מידע בדבר הסיכונים הכרוכים בעבודה; ו"לאנהגכפישאחראי, מפקח על העבודה, ומנהל העבודה בפועל, מן הישוב, היה הנהגבמקומו ובנסיבות העניין", לשון כתב האישום.

3. בהכרעת דינו מיום 24.3.2019, לאחר שמיעת ראיות, הרשיע בית משפט השלום את המבקש בעבירה של גרימת מוות ברשלנות לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

בין היתר, נקבע כי התנהלות המבקש כמנהל עבודה וכמעסיק הייתה רצופה ב"שרשרת של כשלים ומחדלים" וכרוכה ב"הפרה חמורה של תקנות הבטיחות לעבודה בגובה ועל גג שביר". זאת, בפרט, משלא קבע תכנית עבודה מסודרת; הותיר החלטות הקשורות בבטיחות בידי הפועלים; לא נכח במקום העבודה לשם פיקוח ובקרה; לא סיפק לפועלים משטחי דריכה תקינים ומערכת לבלימת נפילה; ולא הדריך את הפועלים באשר לסיכונים הכרוכים בעבודה או מסר להם תמצית מידע עליהם בכתב.

עוד נקבע, כי קיים קשר סיבתי הדוק בין התרשלנות המבקש למות המנוח; כי לא עלה בידי המבקש להוכיח שרשלנות המנוח גרמה לנפילתו; וכי אף אם המנוח נהג ברשלנות שתרמה לנפילתו – אין בכך כדי לגרוע מאחריות המבקש, בהתאם להוראת סעיף 309(5) לחוק העונשין.

4. בגזר דינו מיום 4.7.2019 עמד בית משפט השלום על הפגיעה בערך החברתי העליון של קדושת חיי אדם הכרוכה בעבירה שבה הורשע המבקש, והדגיש כי מעשי המבקש פגעו בערך המוגן "בעצימות גבוהה ומוחשית".

בהקשר זה התייחס בית המשפט לריבוי המצער של תאונות העבודה הגורמות למותם של עובדים בענף הבנייה והולפציעתם, כינה אותן "מכת מדינה", וציין כי בהתאם לנתונים רשמיים של משרד העבודה והרווחה, במחצית הראשונה לשנת 2019 נהרגו 43 עובדים בתאונות עבודה, והגורם המרכזי להן הוא נפילה מגובה רב.

לאחר מכן פנה בית המשפט לסקירת מדיניות הענישה הנוהגת בנסיבות דומות, ולאחריה קבע כי מתחם הענישה ההולם במקרה דנן נע בין 6 ל-12 חודשי מאסר.

בקביעת עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה התחשב בית המשפט לזכותו, בין היתר, בגילו המבוגר (בהיותו בן 76 במועד גזירת הדין); בשירותו הצבאי הממושך; בהשפעת התאונה על חייו האישיים, לרבות מצבו הכלכלי ומצבו הבריאותי; ובכך שהעניק "פיצוי נכבד" למשפחת המנוח בסך 437,000 ש"ח בהליך אזרחי.

מנגד, ציין בית המשפט את העובדה שהמבקש כפר באחריותו למות המנוח, הכחיש את רשלנותו, ניסה "לגלגל" את כל האחריות לכתפי המנוח עצמו והציג "גישה קורבנית ומתחמקת מאחריות" אף לאחר שטענותיו נדחו בהכרעת הדין.

נוכח האמור לעיל קבע בית המשפט כי יש למקם את עונשו של המבקש "בשליש התחתון של מתחם הענישה", וכי יש להורות על נשיאת מאסרו בדרך של עבודות שירות, למרות עתירת המשיבה כי יושת עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

בסופו של דבר השית בית המשפט על המבקש עונש של 8 חודשי מאסר בפועל אשר אותן יהא עליו לשאת בעבודות שירות; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים לבל ישוב ויבצע את העבירה שבה הורשע; וקנס בסך 5,000 ש"ח.

5. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין, במהלך הדיון בערעור חזר בו מערעורו על הכרעת הדין, ובפסק דינו של בית המשפט המחוזי מיום 5.1.2020 נדחה ערעורו על גזר הדין.

בין היתר, נקבע כי בית המשפט השלום היה ער לטיעוני הצדדים; הגדיר מתחם ענישה מקובל בנסיבות העניין; התחשב במכלול הנתונים הנדרשים, לרבות כל הנסיבות המקילות בעניינו של המבקש; וגזר דינו "מידתי ומאוזן, תואם לענישה המקובלת בעבירות כגון אלה ואינו מצדיק על כן כל התערבות של ערכאת הערעור בו".

מכאן הבקשה שלפניי.

6. לטענת המבקש, שגה בית משפט השלום משהחמיר בעונשו "בשם מדיניות ציבורית של 'החמרה רצויה'", חרף הנסיבות המקילות במקרה דנן ונסיבותיו האישיות החריגות, לרבות גילו המבוגר ומצבו הבריאותי ומצבו הכלכלי שאינם במיטבם.

כמו כן מלין המבקש, בין היתר, על כך שהערכאות הקודמות לא התחשבו בשיהוי שחל בהגשת כתב האישום נגדו, ועל כך שבית המשפט המחוזי לא הורה על עריכת תסקיר שירות מבחן בעניינו, כבקשתו.

משכך, סבור המבקש כי עונש המאסר בפועל שנגזר עליו מחמיר יתר על המידה ומצדיק מתן רשות ערעור לבית משפט זה.

7. דין הבקשה להידחות.

8. כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן אך ורק במקרים חריגים שבהם מתעוררת סוגיה עקרונית החורגת מענייניו הפרטי שלהמבקש, או במקרים שבהם עולה חשש שנגרם לו עיוות דין מהותי או אי צדק קיצוני.

בפרט, רשות ערעור על חומרת העונש תינתן רק במקרים של סטייה מהותית ממדיניות הענישה הנוהגת (נאטור נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.4.2019)).

עניינו של המבקש אינו נמנה עם מקרים אלו.

9. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, איני סבור כי עולה בה שאלה עקרונית החורגת מנסיבותיו הפרטיות של המבקש, ודומה שאף לא נטען לכך.

10. כמו כן, לא מצאתי כי העונש שהושת על המבקש מחמיר עמו יתר על המידה, וקל וחומר שאין הוא מצדיק מתן רשות ערעור.

כעולה מסקירת הפסיקה שהובאה בגזר דינו של בית משפט השלום, השתת עונש מאסר ממושך לנשיאה בעבודות שירות על מי שהורשע בגרימת מוות ברשלנות, אף בגין רשלנות בעבודה בענף הבנייה, אינה סוטה ממדיניות הענישה הנוהגת.

יתרה מכך, במקרה דנן לא היה מנוס מלהשית על המבקש עונש המבטא את חומרת העבירה שבה הורשע ונסיבות ביצועה, ואף הוקל עימו במידה ניכרת משלא הושת עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

לא אחת נזדמן לי לעמוד על חשיבותה הרבה של ההקפדה על הוראות הבטיחות בענף הבנייה, שתכליתן למנוע פגיעה בחיי אדם. כך למשל, ציינתי ברע"פ 2327/19 אדוארדונ' מדינת ישראל, פסקה 12 (19.5.2019):

"תאונות אלה הגובות חיי אדם אינן כורח המציאות או גזרה משמים, והן ממחישות את הצורך להקפיד הקפדה יתירה על קוצו של יו"ד בכללי הבטיחות בענף הבניה אשר נועדו לשמור על שלומם וביטחונם של העובדים בענף.

ענישה הולמת ומרתיעה בשל הפרת כללי הבטיחות נחוצה לשם הגברת ההרתעה ויש בה כדי לבטא את החומרה הרבה שיש לראות באי הציות לכללי הבטיחות בענף הבניה".

למרבה הצער, המקרה דנן מצטרף לאירועים דומים ההולכים ומתרבים, ובהם משלם עובד בענף הבנייה בנפשו את מחיר הזלזול בהוראות הבטיחות מצד הממונה עליו ועל ביצוע העבודה. אין להשלים עם תופעה זו ויש להיאבק בה

במשנה תוקף, בין היתר, באמצעות השתת ענישה חמורה ומרתיעה במקרים המתאימים.

אומנם, במקרה דנן ניתן להצביע על נסיבה מקילה בדמות הפיצוי ששולם למשפחת המנוח, ואף נסיבותיו האישיות של המבקש אינן מן הנפוצות, אך כל אלו הובאו בחשבון בגזירת דינו, והוענק להן משקל ראוי בקביעת עונשו בתוך מתחם הענישה ובקביעה כי יישא את עונש המאסר בעבודות שירות ולא מאחורי סורג ובריח.

האיזון המתחייב בין הגשמת תכליות הענישה לנסיבות הפרטניות במקרה דנן ונסיבותיו האישיות של המבקש נעשה כדין, ואין מקום להקל עימו עוד.

11. לבסוף, אף לא שוכנעתי כי מתעורר במקרה דנן חשש לעיוות דין או לאי צדק המצדיק מתן רשות ערעור.

עיון בפרוטוקול הדיון בערכאה הדיונית שבו נשמעו הטענות לעונש, מלמד כי המבקש לא טען בעניין שיהיו בהגשת כתב האישום. טענותיו בעניין זה הועלו בערעור וצוינו בפסק הדין, ואין בכך שלא נדחו במפורש לגופן כדי להצדיק מתן רשות ערעור (ראו רע"פ 996/20 מכלוףנ' מדינת ישראל, פסקה 11 (19.2.2020)).

אשר לבקשת העורר להפנותו לתסקיר, הרי שהיה מקום להעלותה עוד קודם לשלב הערעור, ומכל מקום לא מצאתי פגם בהחלטה הדיונית הנתונה לשיקול דעתו של בית המשפט המחוזי שלא להיעתר לה, זאת בפרט משמצא כי העונש שנגזר על המבקש מידתי ומאוזן (ראו והשוורע"פ 8939/09 מלמדנ' מדינת ישראל (10.11.2009)).

12. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ל' בשבט התש"ף (25.2.2020).

שׁוֹפֵט